

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BLAKE, WILLIAM

Cinzece Ale Inocenței și Ale Experienței / William Blake
trad., pref., comentarii planșe și tab. cronologic: Iana Maravis;
grafician și postf.: Mircea Dumitrescu. – București: RAO
International Publishing Company, 2006

ISBN (10) 973-103-011-5; ISBN (13) 978-973-103-011-1

I. Maravis, Iana (trad.; pref.; tab. cronologic)
II. Dumitrescu, Mircea (graf.; postf.)

821.111-1=135.1

Proiect realizat cu sprijinul Romexterra Bank S.A.

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, ROMÂNIA
www.raobooks.com
www.rao.ro

William Blake
Songs of Innocence and of Experience
Toate drepturile rezervate

Planșe
© Trianon Press, Paris, 1967 – Doamna Julie Fawcus și
Uniunea Paneuropeană, București, 2005

Viziune grafică
MIRCIA DUMITRESCU

Ilustrația copertei
Frontispiciu la *Cinzece Ale Inocenței și Ale Experienței*

© RAO International Publishing Company, 2005
pentru versiunea în limba română

2006

ISBN (10) 973-103-011-5
ISBN (13) 978-973-103-011-1

O carte iluminată

William Blake a venit pe lume în 1757, în inima Londrei. Era al treilea din cei șase copii din familia unui mărunț negustor de galanterie. S-a însurat numai din dragoste, aproape pe loc, în 1782. Kate Boucher – o femeie cu suflet mare, dar fără carte ori avere – i-a fost soție și singurul ucenic aproape jumătate de veac. Moartea lui i-a despărțit, în 1827, pentru scurtă vreme.

Copilul William părea școala, la numai 10 ani, pentru a urma cursuri de desen. La 15 ani, intra ucenic la James Basire, „gravor comercial“. După 7 ani, tânărul Blake era respectat în breaslă ca virtuoz în reproduceri de artă și inovator.

Autodidact, citea tot. Tânăr cultivat, scria versuri de la 12 ani. La 25 de ani, publica volumul Poetical Sketches, o stea pe cerul dîmineții romantismului. Cum să eviți exaltarea? A vrut să își confirme statutul social ca pictor eligibil în Academia Regală. Dar a hotărât că „a-i imita pe antici sau a copia natura ucide forța imaginației“, libertatea de a căuta forme în afara reprezentărilor strict conforme cu realitatea.

*

În 1788, Blake se convinsese că poate să scrie cel puțin la nivelul autorilor epocii sale. Părîndu-i-se mai bune decît contextul lor inițial – romanul său burlesc An Island on the Moon din

1784 –, artistul a adunat cele câteva poeme care înviorau această proză, pentru a le publica într-un mic volum aparte. Versurile erau pline de parfum bucolic, de dulceața vieții la țară, de fărâdegrija și jocurile copilăriei.

Culorile nu au întârziat să însoțească sonoritățile regăsite ale acestor Cîntece Ale Inocenței. La 30 de ani, Blake era deja un gravor cu mîna sigură, solicitat intens, chiar dacă avea opinii rebele în ce privește toate artele frumoase. Convins că versul, desenul și culoarea sînt forme ale aceleiași esențe, Blake a unificat poemul cu imaginea într-un tot artistic.

Ut pictura poesis!

Blake voia să ofere cititorului posibilitatea unei audiții colorate a Cîntecelor sale, pe care, spun contemporanii, artistul le fredona pe fire melodice numai de el știute.

Ca orice copil teribil și eroic al epocii luminilor, Blake voia să-și multiplice mecanic cuvîntul scris, ca parte a unei imagini gravate în totalitate. El a găsit o metodă proprie de a obține imprimare (stampe) cu aparența unei pagini de manuscris medieval, cu litere parcă scrise de mîna unui copist și scene ilustrate (inluminium-uri). Legate împreună, aceste stampe deveneau o carte, și totuși nu erau un produs de imprimărie obișnuit, ci unicate. (Noi sugestii erau produse privitorului-cititor de diferențele de culoare care apăreau inevitabil la dozarea și combinarea pigmenților aplicați în diferite, mereu experimentate suspensii pe placa de cupru gravată.)

Romantic – din inimă! –, opus gustului și opiniilor timpului, Blake se considera un inițiat natural. El regăsea primordialul în sînergia dintre desenul colorat și sunet (căci song este cîntec pentru voce, de intonat). Inițiat complet, Blake și-a legitimat mistic pînă și procedeul tehnic, susținînd că i-a fost dictat „de dincolo de mormînt“ de către fratele său decedat, Robert. Artistul nu a dezvăluit niciodată „secretul“. Cert e că, fiind extrem de lentă, inovatorul a renunțat la gîndul de a produce prin metoda sa imprimate în serie, populare, adică ieftine.

În febra experimentelor, artistul a executat câteva exemplare ale Cîntecelor Inocenței în 1789, fără a planui vreo continuare. În următorii ani, Blake a adîncit tema recursului la copilărie ca stare edenică, sacră.

Cîteva noi poeme compuse între 1789 și 1794 sînt însă ecoul unei stări contrare. Artistul creștea prea diferit în raport cu ce era societatea vremii pregătită să accepte. Cariera sa a fost de nesuținut în fața establishment-ului academic și de mecenat artistic londonez. Blake își afirma deschis mai ales antipatiile artistice, politice și religioase, le cultiva prin comparații mereu favorabile sînei, ca și cum contemporanii nu îi erau de nici un folos. Prins în lumea viziunilor sale, artistul căuta mai degrabă admirația îngerilor decît pe a clienților săi. Influența tot mai rarilor protectori a început să se consume pe stoparea pierderilor de imagine socială ale omului Blake, și nu pe apărarea geniului său artistic. Cînd, nu a mai rămas nici o resursă disponibilă măcar pentru caloria zilnică.

Cu toate acestea, ireductibilul Blake s-a încapățînat să rămîna supraviețuitor autodidact în ceea ce societatea îi oferea din abundență – anonim și sărăcie. A sancționat fără limite prețiozitatea și falsitatea artei oficiale, fariseismul clericilor, injustiția socială, practic orice era insular, și nu s-a lăsat pînă cînd nu a dobîndit un loc permanent pe toate listele negre. A devenit lumpen pe viață.

Toate emoțiile negative ale acestei perfide reprimări sociale s-au transpus în Cîntecele Experienței. Blake descinde în epicentrul luptei dintre bine și rău, unde nu găsește decît omul singur. Pentru ea, deși Dumnezeu, omul se poate rătăci (și Tatăl a făcut-o!). El poate concede răului, ignoranței, ideilor preconcepționate, într-un cuvînt, Experienței, adaptării la răul celorlalți.

În 1794, Inocența și Experiența, paradisul și infernul, vor fi reunite ca o Divină Comedie a stărilor mentale în marginile aceleiași coperte, în ediția comună a Cîntecelor. Cînd s-a hotărît să multiplice poemele-imagini, Blake le-a ordonat și a făcut transferuri între cele două cicluri pe care, cu rare excepții, le-a respectat

în cele 26 de serii imprimate în timpul vieții și care au ajuns pînă la noi.

Cîntecele l-au adus pe Blake în pragul unui sistem teoretic exprimat prin simboluri și pe care, trăindu-l cu exces de implicare mistică, artisa a sfîrșit prin a-l face extrem de personal, greu lizibil atît contemporanilor, cît și viitorimii.

Fiind o metafizică poetică ori o gnoză lirică, în opera lui Blake trebuie să te inițiezi.

Creștin aparte, crezul lui Blake era că nu există alt Dumnezeu decît omul. El este un străin pe această lume parcă făcută de un altul: odată alungat din paradis, fiecare muritor își urmează rătăcirea și o adîncește, încercînd să-și acomodeze Inocența, moștenirea divină, la fărîmițările inevitabile traiului între oameni, la convențiile reduccioniste ale rațiunii care fărîmițează Ființa, Viața unanimă. Numai Arta este Viață integrală deoarece dă formă amintirii paradisului prin zborul liber al imaginației și al visării celui care, murind cu partea-i muritoare, trăiește partea sa de veșnicie. Numai copilul și artistul intră astfel în mistică rezonanță cu primordialul, reduc zgurile rațiunii și aduc iarăși laolaltă fărîmele patrimoniului divin al vieții fără sfîrșit.

Blake era convins că Rațiunea este păcatul capital al omului social, omul Experienței. Rațiunea e Satan, lumea – apocaliptică Mare Tîrfă – e creație a unui demiurg trădător și gelos. Fiara și Tîrfă își dispută sufletul, viața terestră e concomitent miracol și apocalipsă. De fapt, Prințul Orbirilor, al Falselor Lumini (ce seamănă doar Întunericului) e autorul acestei lumi de învelișuri trădătoare, e primul dintre dregătorii proiectului abandonat al Facerii. Dumnezeu-Tatăl a făcut dovada absenței Sale pe Golgota. Numai Hrist, Dumnezeu-om, este singurul salvator (la propriu) al celorlalți, singurul creator rămas de partea omului.

Hrist-omul e Dumnezeu, deci omul care Îl urmează din inimă pe Hristos este Dumnezeu.

Sacral e nu doar starea naturală (edenică) a omului care are gîndul liber – e chiar starea sa actuală. Artistul e mereu răpit în duh, e un cetățean al paradisului care se poate oricînd repatria prin

viziune spirituală. Imagination la Blake este eliberarea sufletului opusă exercițiilor spirituale ale lui Loyola. Fiorul lui Blake e jupiterian, al lui El Greco – ignatianul –, cu totul saturnian.

Imagination este, în Dumnezeu-om, Sf. Duh care lucrează.

Hrist e de ajuns pentru a reda omului adevărata umanitate: dumnezeirea. Pentru a trăi, adică pentru a relua starea de Inocență paradiziacă a tuturor începuturilor, omul nu are nevoie de alți oameni – regi, preoți ori dregători. Ei nu existau în paradis și nu își vor putea duce semenii în-Apoi într-acolo. Oricare ceremonie e cult exterior, orice instituționalizare a zborurilor sufletului care adoră și se contopește cu izvorul întregii creații (Imagination) este antihrist. Omul (Artistul) nu poate dobîndi cunoașterea (frumuseții). Ea e înăscută, se naște odată cu omul, îl însoțește, îl conlocuiește, este cu adevărat ceea ce omul este. Omul care spune că nu are idei din naștere, nu are conștiință, adică știință înăscută.

*

Ca gînditor, Blake a fost, așadar, în centrul unor mistic-convulsive rapturi de libertate romantică. El nu putea crea decît cu totul în afara neoclasicismului Angliei georgiene. Chiar mai tîrziu, epoca victoriană a început să-l aprecieze pe Blake, preferîndu-l mut, adică exclusiv ca pictor.

Textul poemelor artistului s-a dovedit a avea însă o valoare universală, chiar fără complementul său vizual, mai ales după ce pre-rafaeliții l-au valorizat în contextul anglocentrismului (ori pananglismului) oficializat la sfîrșitul erei victoriene. (În subsidiar, Blake era într-adevăr fascinat de mitologia sincretică și patriotică potrivit căreia Anglia era în centrul succesiunii energiei divine, a Graalului.)

Opera i-a fost calificată în întregime drept profetică în propria țară abia în veacul tuturor dezvrăjirilor – XX.

*

Ideea prezentării capodoperei lui William Blake pentru prima dată în limba română într-un volum cu text bilingv, integral ilustrat, a fost inspirată de rarele și prețioasele ediții impecabil facsimilate și colorate de mână, publicate de William Blake Trust sub îndrumarea lui Sir Geoffrey Keynes (Oxford, 1955) și de Arnold Fawcus la Trianon Press (Paris, 1967).

Probabil că toate celelalte ori altfel de ediții reprezintă compromisiuri tipografice – și ediția de față nu face excepție.

În timpul vieții, Blake nu a vrut să editeze fragmentele sale poetice fără complementul lor vizual, astfel încât tirajele au fost mai mult decât discrete, aproape personale. Poetul a rămas cunoscut contemporanilor cel mult ca gravor de reproducere de artă. Mecenații mai răbdători îl apreciau în primul rînd ca pictor vizionar, așa că Blake n-a dobîndit notorietate în viață de pe urma vînzării „cărțuțiilor” sale iluminate. Tocmai ele l-au consacrat însă postum în literatura și în arta universală (și nu la frontiera dintre ele).

Abia din anii 1980, Cîntecele au putut fi reproduse în ediții ilustrate în culori cu tiraj de masă. S-a împlinit astfel visul lui Blake și poemele sale – devenite, între timp, clasice (The Lamb, London, The Tyger...) – au ajuns accesibile publicului larg chiar în forma pe care autorul o dorea: o carte iluminată și la figurat, și la propriu.

*

În formatul original, ilustrațiile Cîntecelor sînt, de fapt, miniaturi de 7 x 11 cm. Imprimarea lor făcută la mica presă manuală din locuința autorului nu evidențiază întotdeauna textul la fel de clar ca imaginea. De aceea, TEXTUL englez a fost cules în volumul de față și cu literă tipografică respectînd intențiile de redactare și punctuație ale poetului. Este evident că, uneori, Blake se folosea de majuscule

în titluri doar din rațiuni estetice. Alteori, poetul instituia suveran „pauze de respirație” pe care le marca prin semnul grafic punct, pe care, în aceste situații, l-am înlocuit cu virgula, ca în toate edițiile clasice ale textului englez.

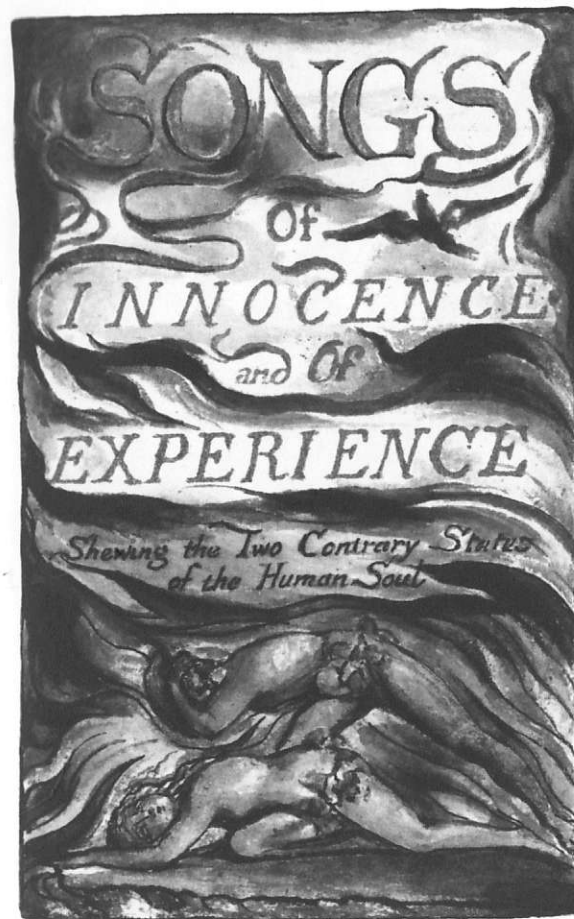
Micul COMENTARIU asupra asocierilor simbolice între text și imagine de la sfîrșitul volumului reprezintă doar lectura (și limitele) persoanei traducătorului-editor. El compilează opinii ale principalilor exegeți ai Cîntecelor menționați în BIBLIOGRAFIE. Cititorul are tot dreptul să nu le prefere unei interpretări – ori numai impresii – proprii.

Cu descrierea PROCEDEULUI DE REALIZARE a stampelor lui Blake – maestru trecut la Orientul Etern – ucenicul său de peste timp Mircea Dumitrescu, întregeste admirația plasticienilor români pentru Blake, acest geniu tutelar al modernității în grafică.

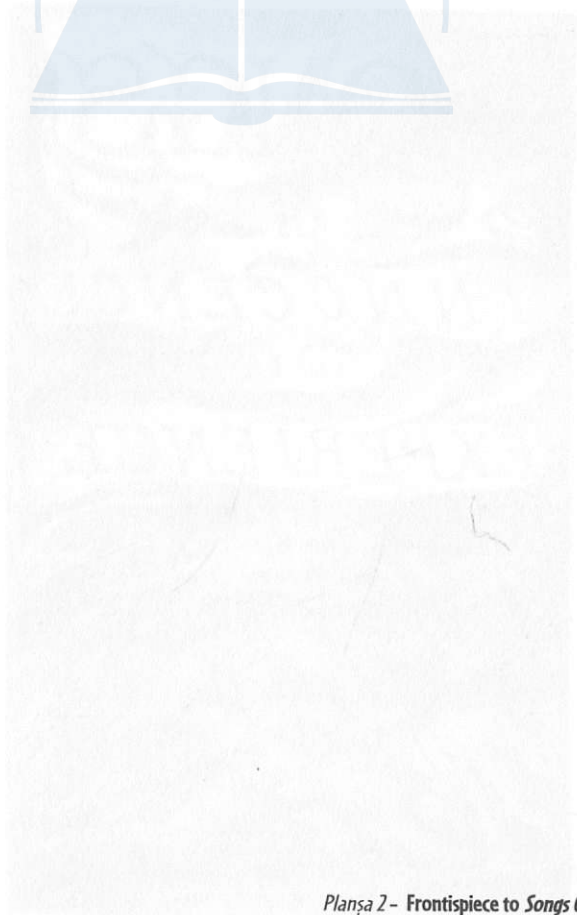
Ne-au însoțit încurajările doamnei Julie Fawcus, prin bunăvoința careia putem reproduce integral în prezentul volum imaginile clasicei ediții Trianon Press. Această realizare tipografică de referință reproduce exemplarul cumpărat de un prieten generos de la Blake în preajma morții sale și care este păstrat astăzi la Library of Congress din Washington, D.C.

Habent sua fata libelli!

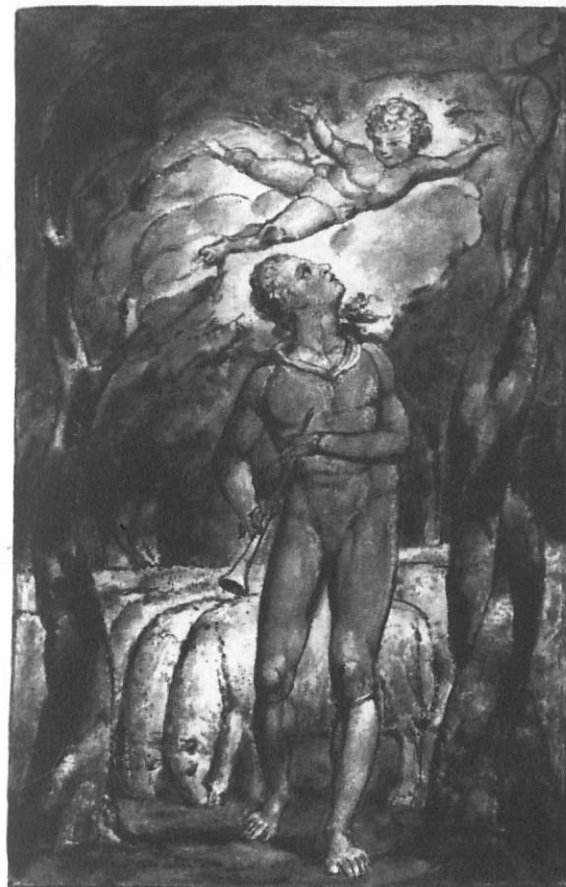
I.M.

Plaza 1 - Frontispiece to *Songs Of Innocence and Of Experience*
Showing the Two Contrary Status of the Human Soul

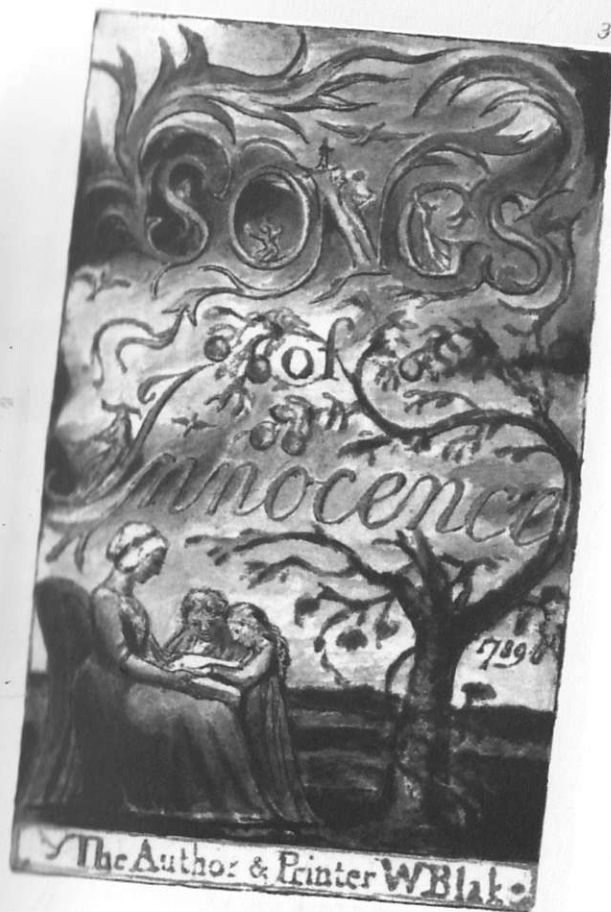

Planşa 2- Frontispiece to *Songs Of Innocence*

Planşa 3- Songs Of Innocence - 1789. The Author & Printer

Introduction

Piping down the valleys wild
Piping songs of pleasant glee
On a cloud I saw a child
And he laughing said to me

Pipe a song about a Lamb
So I piped with merry cheer
Piper pipe that song again
So I piped, he wept to hear

Drop thy pipe thy happy pipe
Sing thy songs of happy cheer
So I sung the same again
While he wept with joy to hear

Piper sit thee down and write
In a book that all may read
So he vanished from my sight
And I pluck'd a hollow reed

And I made a rural pen
And I stain'd the water clear
And I wrote my happy songs
Every child may joy to hear